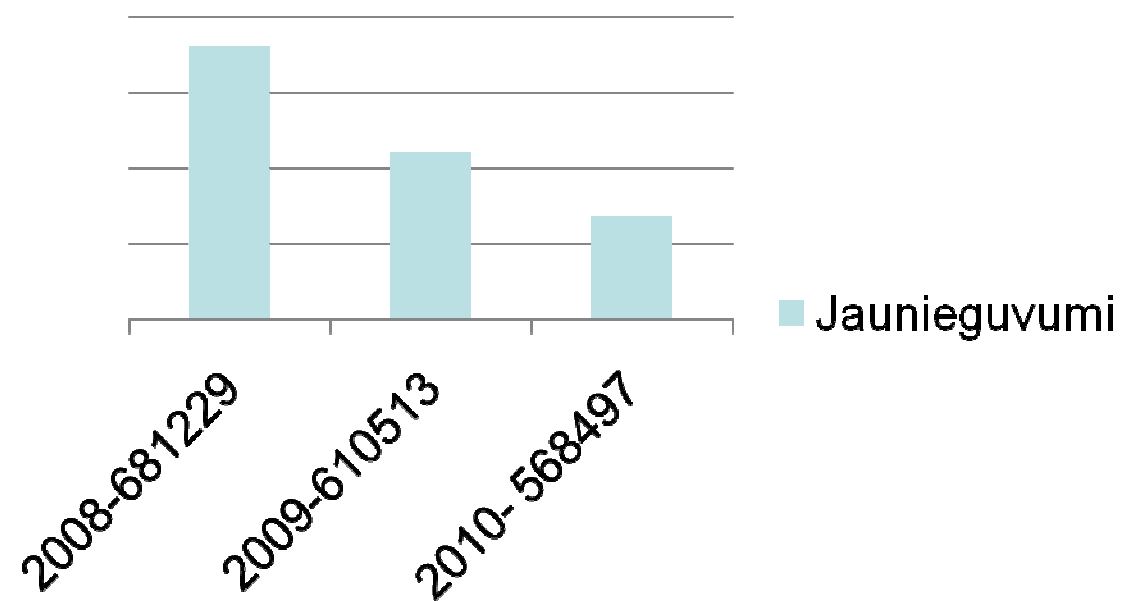

Krājuma komplektēšanas un organizācijas politika Latvijas bibliotēkās 2010. gads

Ilze Kļaviņa
LNB Bibliotēku attīstības institūts
Bibliotēku konsultatīvais centrs

Jaunieguvumi

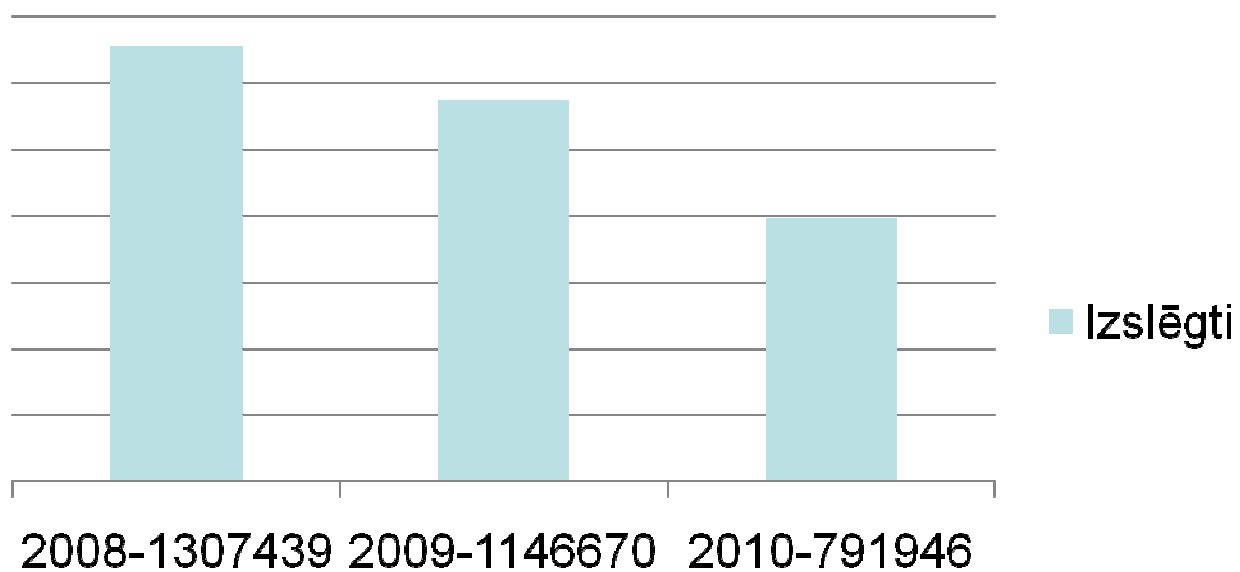
Jaunieguvumi

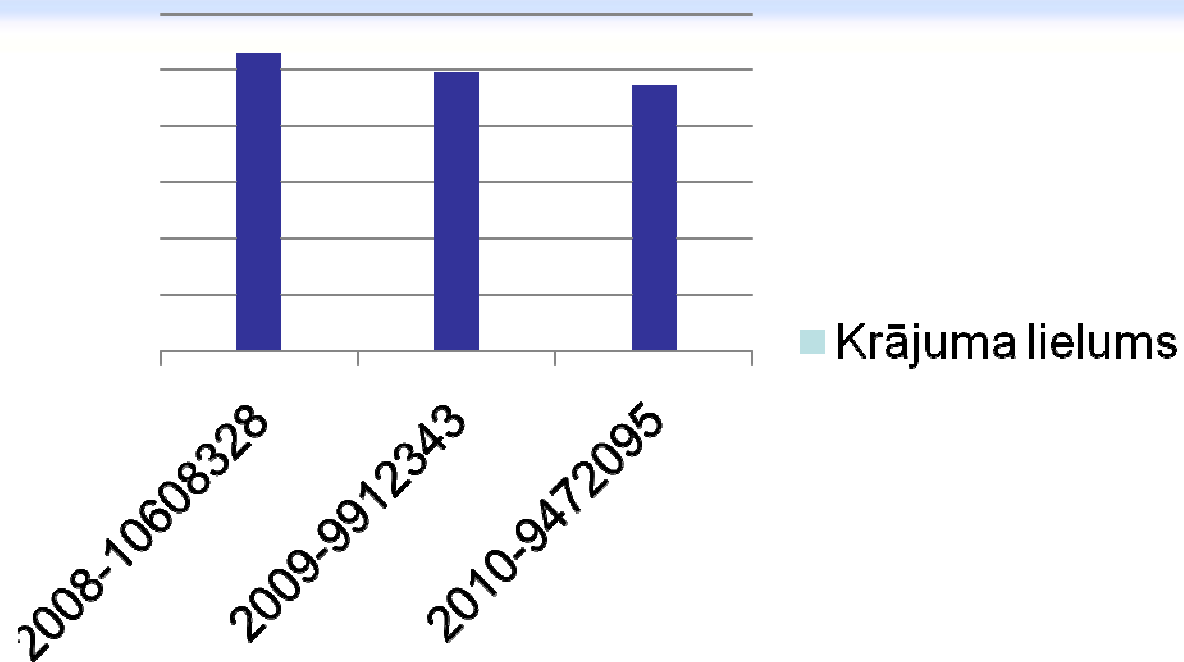
- - 42 016

Izslēgtie dokumenti

Izslēgti

Krājuma lielums

Lasītājs

- Mūsdienu lasītājs ir zinošs, izglītots, diezgan prasīgs, uz bibliotēku nāk ar konkrētiem pieprasījumiem;
- Ar saturīgu krājuma komplektēšanu vistiešākā veidā mēs varam veidot savu lasītāju gaumi.

Krājuma papildināšana

- Pašvaldības finansējums:
- ✓ Paldies;
- ✓ Racionāli un pārdomāti izlietot pašvaldības piešķirtos finansiālos līdzekļus;
- ✓ Finansējuma apjoms atkarīgs ne tikai no pārvaldes finansiālajām iespējām, bet arī no bibliotēkas un tās vadītāja lomas pagasta dzīvē;
- ✓ Finansējums atkarīgs no bibliotekāra prasmes un spējām pierādīt bibliotēkas vietu un lomu pagasta dzīvē;
- ✓ Pašvaldības piešķirtie līdzekļi tiek sadalīti, ievērojot bibliotēkas statistikas rādītājus, lietotāju pieprasījumu un vajadzības, krājuma izmantošanas intensitāti.
- Projekti:
- ✓ Jauno grāmatu un citu izdevumu iegāde publiskajām bibliotēkām",* "Bērnu žūrija";
- Grāmatu svētki;
- Privātpersonu dāvinājumi;
- Dāvinājumi no bibliotēkas lietotājiem, organizācijām (labas grāmatas);
- No lasītājiem nozaudēto vietā (vērtīgas grāmatas);
- Labi kontakti vietējos grāmatu veikalos: bankrota cenas, veikalu akcijas;
- Pagasta iedzīvotāji aktīvi iesaistījās aktivitātēs, ziedojot grāmatas un naudas līdzekļus bibliotēkai – viena no vērienīgākajām, aktivitātēm pagastā.

Krājuma komplektēšanas dokumenti

Lai bibliotēkas krājumu veidotu lietotāju prasībām atbilstošu, tiek izstrādāti:

- Komplektēšanas plāni;
- Krājuma veidošanas koncepcija;
- Krājuma attīstības koncepcija 2007.-2012. gadam;
- Komplektēšanas vadlīnijas ;
- Krājuma komplektēšanas koncepcija 2009.-2012. gadam;
- Krājuma attīstības koncepcija 5 gadiem;
- Krājuma attīstības un komplektēšanas koncepcija 2008.-2009. gadam;
- Bibliotēkas komplektēšanas politika:
 - ✓ komplektēšanas process cieši saistīts ar bibliotēkas misiju un stratēģisko plānošanu;
 - ✓ krājums ir bibliotēkas "stūrakmens" - universāls pēc satura, unikāls no grāmatniecības, kultūras un tautsaimniecības vēstures skatu punkta, kā arī ļoti mūsdienīgs;
 - ✓ reģiona attīstības intereses un izvirzītās prioritātes.

Dāvinājumi bibliotēkām

- ❑ Mainās dāvināšanas politika:
- ✓ Katra dāvinātā grāmata jāiesniedz apstiprināšanai pilsētas domes deputātiem un tikai tad, ja saņemts apstiprinājums, dāvinātais dokuments nonāk krājumā;
- ✓ Pieņemti tikai tādi dāvinājumi, kuri nav bibliotēkas plauktā un ir īpaši nepieciešami lasītājiem;
- ❑ 2010. gadā iedzīvotāji pastiprināti dāvina 70.-80. gadu grāmatas : gan maisos, gan kastēs ar tekstu: Mums nevajag, lieciet, vienalga kur!
- ❑ Daļai no dāvinātajām grāmatām mazs pieprasījums, nav vērts iepludināt krājumā mazizmantojamu literatūru;
- ❑ Neapmierina vairāku izdevniecību piedāvājums Grāmatu svētkos, jo ik gadu tiek piedāvāti vieni un tie paši izdevumi, kas uzkrājušies noliktavās.

Bēdīgi - I

- Samazinās finansiālais atbalsts krājuma komplektēšanai – katrs iegādātais dokuments jāizvērtē, ko iegādāties, no kā atteikties;
- Gads kopumā krājuma papildināšanai un pilnveidošanai nebija samērā veiksmīgs;
- Ekonomiskās krīzes sekas ļoti būtiski ietekmējušas krājuma veidošanas nosacījumus un tā papildināšanas iespējas;
- Finansējums nepietiekams, lai veidotu kvalitatīvu, lietotāju interesēm atbilstošu krājumu;
- Periodisko izdevumu skaits līdz minimumam;
- Samazinās VKKF atbalsts grāmatu iepirkumiem;
- Grāmatas tikai minimālā skaitā (tikai Bērnu žūrijas grāmatas);
- Komplektēšanas procesu un apstādi ietekmē bibliotēkas saīsinātais darba laiks;
- Krājums nepalielinās – izsniegums samazinās;
- Daudzu pagastu bibliotēkas savus krājumus papildina tikai ar Grāmatu svētkos iegūtajiem dāvinājumiem un atsevišķiem lasītāju ziedojumiem.

Bēdīgi - II

- ❑ Lai saglabātu lasītāju skaitu, tika pasūtīta prese, bet netika iepirktas jaunās grāmatas;
- ❑ 4 novadu bibliotēkām netika iedalīti līdzekļi grāmatu iegādei;
- ❑ Lasītāju interešu maiņu nevar nosodīt, jo bezjēdzīgo diskusiju, nepārtrauktas spriedzes apstākļos, ir vēlēšanās vienkārši aizmirsties un iet vieglāko ceļu informācijas ieguvē;
- ❑ Grāmatas neatgriežas bibliotēkā;
- ❑ Neskatoties uz reģiona sašķeltību, problēmām ar slodzi, algu samazinājums, darbinieki snieguši daudzveidīgus informācijas pakalpojumus visiem apmeklētājiem. To ietekmē pārvalžu finansiālais stāvoklis un valdības attieksme pret bibliotēku;
- ❑ Krājuma komplektēšanas būtību visprecīzāk raksturo citāts: Pirmo reizi par nostrādātajiem gadiem (39) , šajā sadaļā nav ko rakstīt ar plus zīmi. Viens liels mīnuss, pagasts uz bankrota robežas un jārēķina, kā dzīvot tālāk;
- ❑ Neizdodas krājumu papildināt atbilstoši izstrādātajai komplektēšanas politikai;
- ❑ Bērnu žūrijas realizēšana nonāca ķīlnieka lomā.

Ar ko papildinām krājumus - I

- Prioritāte – Bērnu literatūra
- Pamatvērtība grāmata
- Oriģinālliteratūra (liela uzmanība latviešu autoru darbiem- vairākos eks.)
- Uzziņu literatūra
- Ceļveži
- Enciklopēdijas
- Uzņēmējdarbība
- Saturiski daudzveidīga periodika (palielinās pieprasījums, palielinās pieprasījums krievu valodā)
- Statistikas izdevumi;
- Psiholoģija
- Ekonomika
- Politika
- Sabiedriskās attiecības
- Medicīna
- Lauksaimniecība
- Valodniecība
- Populārzinātniska literatūra

Ar ko papildinām krājumus - I I

- Maz komplektēti elektroniskie informācijas nesēji: finansējums, lietotāju nelielais pieprasījums, šo izdevumi nepietiekamais finansējums;
- Arvien vairāk komplektē elektroniskos dokumentus, audiovizuālos dokumentus, tā paplašinot bibliotēkas krājuma piedāvājumus;
- Galvenokārt komplektēti Latvijā izdoti dokumenti;
- Literatūra par bibliotekāro darbu un bibliotēkzinātni bibliotēkā neienāk, jo praktiski šīs nozares literatūra Latvijā netiek izdotas:
 - ✓ Internets;
 - ✓ LNB mājaslapa;
 - ✓ Bibliotēku portāls;
 - ✓ KM mājaslapa.

Dokumentu izslēgšana

- Pastiprināta uzmanība jāveltī krājuma attīrīšanai;
- Svarīga krājuma kvalitātes uzturēšana, krājuma izvērtēšana;
- Krājumā ienācis vairāk nekā norakstīts;
- Dokumentu izslēgšanas iemesli:
 - ✓ nolietoti;
 - ✓ novecojuši;
 - ✓ liekās dubletas;
 - ✓ lasītāju nozaudētās;
 - ✓ inventarizācijā iztrūkušās;
 - ✓ maz izmantoti;
 - ✓ novecojuši seriālizdevumi;
 - ✓ neatgūstamie dokumenti.

Daži salīdzinoši skaitļi

□ Līdzekļi krājuma komplektēšanai:

– uz vienu iedzīvotāju:

* 0,55 Ls

* 1 Ls

* 0,43 Ls

* 0,17 Ls

* 0,36 Ls

- uz vienu lasītāju:

* 2,05 Ls

* 1,23 Ls

* 1,83 Ls

Labas lietas:

Piekomplektēšanas datubāze: Rīgas Centrālā bibliotēka

Lokālā Komplektēšanas datubāze: Latgales Centrālā bibliotēka

- ✓ Komunikācija starp struktūrvienībām un komplektēšanas un apstrādes nodaļu;
- ✓ Struktūrvienība reģistrē savu pieprasījumu datubāzē;
- ✓ Ātrs, saskaņots darbs starp atbildīgajiem bibliotēku darbiniekiem krājuma veidošanā;
- ✓ Pārskatāmāks un ātrāks struktūrvienību krājuma piekomplektēšanas process;
- ✓ Iespēja plānot un organizēt pieprasījumus;
- ✓ Ātrāka lietotāju vajadzību apmierināšana;
- ✓ Statistikas, atsevišķu sarakstu izgūšana;
- ✓ Visu veikto pieprasījumu un situācija ar to izpildi atspoguļojums;
- ✓ Darba laika ietaupīšana.

Vispārīgi secinājumi -I

- Krājuma veidošanas moto: veidot kvalitatīvu, lietotāju mainīgajām vajadzībām pieprasītu bibliotēkas krājumu;
- Vairāk tiek lasīta personību attīstoša literatūra;
- Ļoti daudz strādāt ar krājuma izvērtēšanu;
- Izvērtēt krājuma piekomplektēšanas iespējas;
- Katram gadam izvirzīt savas komplektēšanas prioritātes;
- Komplektējot krājumu, vadīties ne tikai pēc lasītāju vēlmēm, bet analizēt, vai izdevumu izmantos tikai pāris interesentu, vai tas tiks izmantots ilglaicīgi;
- Lasītāji sev interesējošos izdevumus nodot atpakaļ bibliotēkā nesteidzas!!!
- Krājuma latviskošana – viena no prioritātēm, ar katru gadu pieaug latviskās literatūras skaits;
- Periodisko izdevumu abonēšanai iztērētā nauda ir sasniegusi savu mērķi, nauda tērēta lietderīgi. Periodisko izdevumu izsniegums ir 26% no kopējā izsniegumu skaita; atsevišķās bibliotēkās prese izdevumu skaits pārsniedz grāmatu izsniegumu;
- Aktīvi bibliotēkas apmaiņas fonda krājumi;
- Izmantot ceļojošās grāmatu kolekcijas;
- Aktīvi izmanto SBA pakalpojumus.

Vispārīgi secinājumi -II

- ❑ Prioritāte – bērnu literatūra, intensīva bērnu literatūras komplektēšana

- ❑ Uzdevums krājuma komplektēšanas politikā: mūžizglītības procesa nodrošināšana un lasīšanas veicināšana bērniem un jauniešiem;
- ❑ 43 %; 50% no lasītājiem skolēni un studenti;
- ❑ Bibliotēkas nevar apmierināt visu studentu vēlmes, vēlētos, lai augstskolu bibliotēkas pašas vairāk rūpētos par savu studentu nodrošināšanu ar mācību literatūru;
- ❑ Pieprasījums atkarīgs no augstākās izglītības tendencēm Latvijā.

Paldies par uzmanību!

ilze.klavina@lnb.lv